

we ons al evenmin een denkbeeld vormen, als van het evenwicht in de ongerepte natuur, waarvan we zelfs de eenvoudigste wetten nog niet kennen.

Toch moeten we ingrijpen — moeten we steeds blijven ingrijpen, eenvoudig al omdat wij zelf deel uitmaken van die groote natuur, die ons omringt en die ons leert den strijd om het bestaan. Wij vleien ons zoo nu en dan met het aangename idee, dat we in de loop der jaren erge knappe cultuurmenschen zijn geworden en inderdaad, leerden we door het kinderlijk, maar voortgezet pogen van onze voorvaderen den akkerbouw kennen, de veeteelt, den boschbouw en den tuinbouw. 't Meest sympathiek zijn mij echter steeds die schrijvers geweest, die in hun knappe leerboeken bescheiden begrepen hebben, dat we bij lange na nog niet klaar zijn, wanneer we tegen alles wat onze cultures schade aandoet of bedreigt, een remedie en een receptje hebben voorgeschreven.

De Duitschers bijv., zijn mij vaak wat al te zeker van hun zaak, die weten het altijd zoo precies; — zus en zoo, klip und klar, fertig — en in hun boeken vindt men dan ook tal van practische registers, om er maar vlug in te kunnen opslaan, wat men weten wil. In de laatste jaren is hier gelukkig verandering in gekomen en begint men, ook bij onze oostelijke burenen, wat meer aan de dingen te twijfelen — zelfs aan theorieën die men vroeger onomstootelijk waande.

M. de Koning zegt ergens in zijn voorwoord: „De leer der boschbescherming moet bestudeerd worden, wil men ze begrijpen, wil men als het ware meevoelen in den strijd om het bestaan, dien de woudboomen te voeren hebben, *zonder daarbij een verwoed verdelger van alle dierenleven te worden.*” Wie dat doet, wie de leer der boschbescherming bestudeert, zal dunkt mij vaak tot de conclusie moeten komen, dat daar waar onze cultures nog zeer aantastbaar blijken te zijn, voor tal van plagen, de schuld meestal bij de menschen zelve ligt. Zij, die maar steeds volharden in het planten van groote uitgestrektheden, eentonige dennenbataljons, lokken de plagen dusdanig uit dat, werd het optreden van — zeg bijv. de nonvlinder — op de een of andere manier verhinderd, dit slechts het veld schoon zou vegen voor een andere, misschien nog wel veel ergere plaag.

We moeten dus eerst de natuur bestudeeren; het evenwicht leeren kennen, dat zich overal weer tracht in te stellen, en nu ben ik er van overtuigd, dat het boek van M. de Koning een uitstekende gids zal blijken te zijn, voor wie aldus gezind, onze bosschen intrekt.

Maar ook zij die meer als „amateurs” komen kijken, zullen dit boek met voordeel aanschaffen. Het zal hun de talloze levende wezens, die in het bosch leven, leeren kennen en liefhebben. En als er dan ten slotte onder die amateurs menschen mochten zijn, die niet slechts in „cultuur”- maar ook in „natuur”bosschen ¹⁾ rondliepen, dan zullen ze daar misschien op een betrekkelijk klein areaal van eenige tientallen hectaren, bijna alle schadelijke zwammen en insecten, die in het boek van De Koning beschreven staan, gevonden hebben, zonder dat er van eigenlijke plagen ooit sprake kon zijn. Zooiets is bijzonder mooi en interessant om te zien, ware het alleen om de verzen van Longfellow in hun eenvoudige waarheid beter te kunnen begrijpen:

„Nothing useless is, or low;
Each thing in its place is best;
And what seems but idle show
Strengthens and supports the rest.

Aan een ieder die zich voor onze bosschen en voor de natuur in 't algemeen interesseert, kan ik dit *eerste nederlandsch boek over de boschbescherming* ten zeerste aanbevelen.

W. BURDET.

De merkwaardige Boschbes van Winterswijk. — Toen ik dezen winter bij gelegenheid van een lezing te Winterswijk het genoegen had, den Heer Mr. A. Th. ten Houten, den ontdekker van die vacciniumhybride te ontmoeten, kon ik hem nog niet mededeelen, wat

1) Werkelijke natuurbosschen — dat zijn bosschen, waar de menschelijke werkzaamheid en speelzaamheid geheel is uitgeschakeld — zijn in ons land niet zoo gemakkelijk te vinden. Weliswaar heeft de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten vele bezittingen die, 't zij voor vogels, 't zij voor schaarsche planten, dus *gedeeltelijk* worden beschermd; het ware echter zeer te wenschen, dat er eens een flink stuk oud bosch als natuurbosch, als werkelijk natuurmonument, geheel aan zichzelf werd overgelaten.

me heden 20 April Prof. Wevers liet zien. De Heer Ten Houten was nl. zoo vriendelijk, toen er vrees ontstond, als eens het eenige zeldzame exemplaar te gronde ging, me eenige takjes er van toe te zenden. Ze kwamen wat uitgedroogd over de post aan, maar kwamen mooi weer bij in mijn „sanatorium”, een met glas gedekt oud aquarium met vochtig zand, dat al menig zeldzaam plantje het leven heeft gered. Toen werd overlegd met Prof. Schoute er wijlen den Heer Fiet, die ze als groenblijvenden heester onder glas zou stekken. Vandaag kende ik de onooglijke takjes niet meer uit de 3 mooie struikjes, die buiten in den hortus prijken. Daar ze bij elkaar staan en vermoedelijk wel dit jaar zullen bloeien, komt er wellicht ook soortecht zaad van, indien Mendel geen parten speelt. Alleen is er vrees, dat ze niet alle van dezelfde soort zijn, daar er ook nog een andere varieteit bij was. Na den bloei kan dus eerst de soort stellig vastgesteld worden. Maar een ding staat al vast, dat de eene boschbes van Winterswijk tot in het oneindige ongeslachtelijk vermenigvuldigd kan worden, welk vermoeden ik jaren geleden tot den redakteur van dit blad uitsprak, die me toen met den Heer Ten Houten in aanraking bracht. Als deze hybride onder de oogen komt van Prof. Mej. Tammes, de kenster van de hybriden, dan zal er zeker nieuw licht over opgaan.

Dr. A. v. VELDHUIZEN.

Paringsstations. — Naar aanleiding van de mededeeling van den secretaris van HIRUNDO te Gouda wil ik even opmerken, dat ik 25 en 27 Maart op mijn terrein te Schipborg een paar grauwe kiekendieven zag stoeien met vreugdekreten, die me deden denken aan bouwplannen. De schitterende vluchten van het mannetje beschreef ik elders. En nu merk ik niets meer van de dieren, waarvan ik al vermoedde, dat ze hun nest ver-kli-kt hadden. Ik verdacht al den een of anderen jager, die niet van „hanenschrobbers” houdt. Maar de hypothese van paringsstation is hier mogelijk van toepassing. Ik hoop, dat dit niet het geval zal zijn met den buizerd van Zeegse, die een vorig jaar weduwnaar werd, zoodat ik noode zijn Klauw-geroep miste, hoewel ik hem nu en dan somber eenzaam zag zeilen. Op goeden Vrijdag toch was een paar heerlijke stoeivluchten aan het maken, maar nog altijd wacht ik vruchteloos op het bekende vreugdegeluid bij het plaatsje van het oude nest. Helaas is in die buurt zoo sterk gekapt, dat ik een weinig in vrees ben.

Dr. A. v. VELDHUIZEN.

Van diverse Vogels. — 9 April had er een gevecht plaats tusschen een kraaienpaar en een katuil. De strijd duurde ongeveer een half uur en eindigde met den dood van den uil.

— In een boom bevond zich een nest, dat reeds tal van jaren bewoond werd door een eksterpaar. Dezen zomer vond een kraaienpaar deze plaats geschikt voor hun bouwplannen. Binnen een half uur was het hechte, stevige eksternest uit elkaar gerukt. Geen takje bleef er van liggen.

— In een hoogen kastanjeboom op eene ruime binnenplaats werd in het uiterste puntje een kraaiennest gebouwd. Aangezien de bewoners in de omgeving niet gaarne hadden, dat daar kraaien broedden, werd het nest uit den boom gestooten. Het bevatte nog geen eieren, maar het was kant en klaar en zorgvuldig bekleed met wol en veeren. Den volgenden dag was het kraaienpaar bezig op nagenoeg dezelfde plaats weer een nest te bouwen. Ook dit nest werd uit den boom gehaald. Thans zijn ze bezig voor de derde maal in denzelfden boom, en nu precies op dezelfde plaats als de eerste maal, weer een nest te bouwen.

— 13 April kwam hier een ooievaar aan en zette zich op het oude nest. Het nest, dat reeds meer dan 20 jaren bewoond wordt, werd door de stormen van de laatste jaren duchtig gehavend. Verleden jaar hebben de ooievaars en niet op gebroed. Eenigen tijd geleden is het door den eigenaar opgeknapt in de hoop, dat het dit jaar weer bewoond zou worden. Verleden week is het door den ooievaar, die hier aankwam flink geïnspecteerd. Hij ging er nu eens opzitten, dan weer in staan, nijdig gooide hij er een tak uit, hij zag den rand nauwkeurig na. Twee dagen heeft hij zich hier opgehouden. Toen is hij weggegaan en tot heden 20 April is hij niet teruggekeerd, zoodat waarschijnlijk het nest niet goedgekeurd is.

— Toen het zonnescherm neergelaten werd, bleek het, dat een musschenpaar een nest had gemaakt boven op het scherm onder het plankje, dat het voor den regen beschut. Het nestje werd dus vernield. Toen het scherm geen dienst meer deed werd het opgehaald.